

5. pielikums “Daļēji strukturēta intervija — VIMI”

DAĻĒJI STRUKTURĒTA INTERVIJA “VIMI”	
Šī metode ir paredzēta kvalificētu speciālistu lietošanai darbā ar bērniem un pusaudžiem, kas veic paškaitējumu	
☐ Ieklausies ☐ Saglabā mieru ☐ Mēģini izprast ☐ Nesniedz vērtējumu vai direktīvas norādes ☐ Piedāvā tāda veida palīdzību, kādu pusaudzis ir gatavs saņemt	
V – Vēsture	Kāda ir pacienta nesuicidālā paškaitējuma vēsture? Fokuss ir jāvērs uz paškaitējošās uzvedības biežumu, ilgumu, intensitāti un smaguma pakāpi. Var uzdot šādus jautājumus: Cik bieži Tu esi sevi savainojis pēdējā gada laikā? Cik daudz metožu esi izmantojis? Kādu metodi izmanto visbiežāk? Vienmēr ir svarīgi iegūt precīzu paškaitējuma aprakstu. Vaicāji: kā Tu ievainoji sevi? Kurās ķermeņa vietās tu parasti ievaino sevi? Kas pēdējoreiz izraisīja vēlmi savainoties? Kādas bija sekas šai rīcībai? Kādos apstākļos tu parasti sevi savaino? Vai tev kādreiz ir bijusi nepieciešama medicīniskā palīdzība pēc savainošanās?
I – Interese	Kāda ir pacienta motivācija izbeigt vai samazināt paškaitējumu? Interesi par pārmaiņām var radīt pacienta izpratne par negatīvajām uzvedības sekām, piemēram, kauna izjūta, paliekošas rētas vai negatīva reakcija no apkārtējiem. Jautājumu piemēri: ko tu gribētu citādāk, saistībā ar paškaitējumu? Kādas ir paškaitēšanās negatīvās sekas? Vai esi kādreiz mēģinājis pārtraukt paškaitējumu? Kas toreiz notika? Skalā no 0 līdz 100, cik svarīga tavā dzīvē ir paškaitēšanās?
M – Mērķis	Ar kādu mērķi tiek veikts paškaitējums? Kas motivē pacientu paškaitēt un kādas ir sekas? Svarīgi novērtēt nesuicidālā paškaitējuma mērķi un funkcijas, jo tas palīdzēs saprast, ko pacients cenšas sasniegt ar paškaitējumu. Nākamais solis ir viņam iemācīt labākas, mazāk destruktīvas prasmes kā sasniegt šo mērķi. Vaicāji: vai tu paškaitē, lai samazinātu negatīvās emocijas? Vai tu sodi sevi vai arī izjūti baudu? Vai tu to dari, lai ietekmētu citus cilvēkus? Pacients ne vienmēr spēj aprakstīt paškaitējuma mērķi – tam var traucēt gan aleksitīmija (“jūtvārdu trūkums”), gan vairāku funkciju pārklāšanās (piemēram, gan afekta regulēšana, gan citu cilvēku ietekmēšana).
I – Izvērtēšana	Noslēgumā jāizvērtē pacienta risks nodarīt sev nopietnu kaitējumu. Novērtējiet četras lielākās riska zonas: 1) paškaitējuma smagums; 2) kontroles sajūtu pašsavainojoties; 3) pieraduma veidošanās pret paškaitējumu; 4) saistītas suicidālas domas vai vēlmes. Īpaši izvērtējiet papildus riskus: vairāk par divām paškaitējuma metodēm, alkohola un narkotiku lietošanu, pašnāvības domas.

The HIRE model, Buser & Buser, 2013.

Daļēji strukturēta intervija VIMI. Latviešu valodas adaptācija. Nils Konstantinovs, 2020.